ژاک دریدا: کرنۆلۆژیا و بیبلۆگرافیا

و/ لە ئینگلیزییەوە: کاوە شێروانی

١٩٣٠: لە «١٥»ی یۆلیۆ، لە خانووی حەسانەوەیاندا لە ئەلبیاری نزیک جەزائیری پایتەخت، لە دایک و باوکێکی جوولەکەی خۆرهەڵاتی لە دایک بووە.

١٩٣٤: خێزانەکەیان لە جەزائیری پایتەختەوە بۆ ئەلبیار بار دەکەن.

١٩٣٥-١٩٤١: دریدا، کە بە (جاکی) ناسرابوو، لە ماوەی ئەم ساڵانەدا لە ئەلبیار، لە باخچەی ساوایان و قوتابخانەی سەرەتایی دەبێ.

١٩٤٠: بەرپابوونی شەڕ لە جەزائیر، سەرەتاکانی شەڕی جەزائیر- فەرەنسا بۆ سەربەخۆیی لە فەزای زیاد بوونی ئەنتی- سامیتزم، گرژی لەنێوان ڕەگەزەکان پەیدا دەبوو.

١٩٤١: دریدا دەچێتە قوتابخانەی (لیس دی بین ئەکنون) لە نزیک ئەلبیار.

١٩٤٢: لە ئەنجامی گەشەسەندنی ئەنتی- سامیتزمدا دریدا، لە یەکەم ڕۆژی قوتابخانەدا، دەردەکرێ. کامۆ نامۆ (Outsider) و ئەفسانەی سیزێف (Sisyphus) بڵاودەکاتەوە.

١٩٤٣: دەگەڕێتەوە قوتابخانەی (لیس دو بین ئەکنون). سارتەر بوون و عەدەم (Being and Nothingness) بڵاودەکاتەوە. دریدا لە بارەی ئەو بایەخە دوو لایەنە زووەی کە لە ئەدەب و فەلسەفە هەیبوو، دەڵێ: بوونگەرایی، سارتەر، کامۆ لە هەموو شوێنێکدا ئامادەییان هەبوو، یادی سوریالیزمیش هەمیشە زیندوو بوو.

١٩٤٥: دریدا هاندانی ئەکادیمی ڕەت دەکاتەوە، لە وەرزشەکاندا سەرکەوتوو دەبێ و دەخوازێ ببێتە یاریزانێکی پرۆفیشناڵی تۆپی پێ (هێرشبەر). کۆتایی هاتنی حوکمی دیکتاتۆریانەی دیگۆل و گیراد. لیڤی شتراوس (شیکردنەوەی ستراکچەریانە لە زمانەوانی و ئەنترۆپۆلۆژیا) دەنووسێت.

سارتەر (Les Temps modernes) دادەمەزرێنێ، ئەو گۆڤارەی کە لەسەر دەستی بزووتنەوەی بەرگری فەرەنسی گەشەی کرد، کە ئامانجیان ئەوەبوو ڕەخنەی ئایدیۆلۆژی لە ماوەی پاش شەڕ پیشان بدرێ و پەرە بستێنێ. کامۆ پێوەندییان پێوە دەکات، هەرچەندە بڕوای تەواویشی بە بیروباوەڕەکانی سارتەر نەبوو. بڵاوبوونەوەی نێچە (Sur Nietzshe)ی، باتێل (Bataille)؛ دەرکەوتنێکی ناوەختی فەیلەسووفی ئەڵمانی بوو.

١٩٤٧: لە یۆلیۆی ئەم ساڵەدا لە بەکالۆریۆس دەکەوێت. خۆی بە چەند کتێبێکی ئاسایی خەریک دەکات، بە تێبینییەوە خوێندنەوە بۆ ڕۆسۆ، گاید، نیچە، ڤالێری و کامۆ دەکات. سارتەر ڤۆلیۆی یەکەمی (Situations) بڵاودەکاتەوە، کە کۆکراوەی وتارەکانیەتی لە بارەی کولتوور. کامۆ پەتایەکە (The Plague) بڵاودەکاتەوە، کە ئەلیگۆرییە بۆ ڕووداو و

هەڵوێستەکان لە فەرەنسای ماوەی داگیرکاری ئەڵمانی.

١٩٤٨: بەکالۆریۆس وەدەست دێنێ. لە جەزائیری پایتەخت لە کلاسی فەلسەفە لە (لیس گۆڤەر) ناونووس دەکرێ، لەوێدا ئاشنای نووسینەکانی سارتەر و بیرگسۆن دەبێ. حەزکردن و گرنگیدانی بە فەلسەفە بۆ یەکەمین جار لەو کاتەوە سەرهەڵدەدا کە بە ڕێکەوت گوێی لە بەرنامەیەکی ئامادەکراوی ڕادیۆ دەبێ، کاتێک پرۆفیسۆرێک لە (گراند ئیکۆل) کلاسەکەی خۆی دەناسێنێ و باسی (ئەلبێرت کامۆ)ی قوتابی پێشووی دەکات. لە جەزائیری پایتەخت دەچێتە لیسی سێیەم لە (Lycee Bugeaud) لە قۆناغێکی زۆر زوودا کاریگەری دەوری سارتەر، وەکو کارایەکی بواری هزری، لەسەر دەبێ: (ئەو نموونەیەی کە من حوکمی دمۆری و کارەسات ئامێزیزم بەسەرداوە، بەڵام هێشتا خۆشم دەوێ). دریدا خەون بە وانە گوتنەوە و نووسین و ئەدەب دەبینێ.

١٩٤٨-١٩٤٩: خوێندنەوەی گیرکگارد و هایدگەر کاری لێ دەکەن.

١٩٤٩-١٩٥٠: یەکەمین گەشتی بۆ فەرەنسا، گەشتێکی دەریایی لە ڕێگای (Villed Alger)ەوە بۆ مارسیلیا.

١٩٥٠: سەرەتاکانی خوێندنی لە فەرەنسا. قوتابی بەشی ناوخۆیی لە (Lycee Louis- le- Grand) لە پاریس. لە تاقیکردنەوەی وەرگرتن دەکەوێت لە (Ecole Normale Superieure). بڵاوبوونەوەی (ئاکتویلز ١)ی کامۆ: کرۆنیکز ١٩٤٤-١٩٤٨.

١٩٥١: دووبارە لە تاقیکردنەوەی وەرگرتن دەکەوێت، بەهۆی نیگەرانی و ماندووبوونێکی زۆر و بێ خەوی هەر لە یەکەم لاپەڕەدا هەرەس دێنێ. بڵاوبوونەوەی یاخیەکە (The Rebel)ی کامۆ. سەرەتاکانی دروستبوونی گرژی لەنێوان کامۆ و سارتەر، لە (Les Temps modernes) بڵاودەکرێتەوە، لەسەر ئازادی هەڵبژاردنی بنچینەیی تاک و داواکاریەکانی هێڵی حزبی شیوعی.

١٩٥٢: لە (ئیکۆل نۆرمال سوپریەر) لەگەڵ زانای هیگلی جان هایپۆلاین دەخوێنێ. لە ڕۆژی یەکەمدا لویس ئالتوسێر دەبینێ کە ئەوکات بەڕێوەبەری لێکۆڵینەوەکان بوو (ئەویش لە دایک بووی جەزائیر بوو). خوێندنەوەی ورد و سەراپاگیر بۆ تێکستەکانی هیگل، هوسرل، هایدگەر، باتیل، بلانشێ و ئەوانی تر.

(Nemoire) نامەی ماستەر لە مانا و ستراکچەر و ئەفراندن لە هوسرل. دانانی بناغەی دوو وتار لە نووسین و جیاوازی.

١٩٥٣: لە سایکۆلۆژی و ئیتنۆلۆژی سەرناکەوێ ڕۆلان بارت (Writing degree Zero) بڵاودەکاتەوە. جاک لاکان لێکۆڵینەوە گرنگەکەی (ئەرک و بواری گوتار و زمان لە دەروون شیکاریدا) پێشکەش دەکات. کامۆ (ئاکتویلز ١١): کرۆنیکز ١٩٤٨-١٩٥٣ بڵاودەکاتەوە.

١٩٥٣-١٩٥٤: گەشتێک بۆ لێکۆڵینەوە لە ئەرشیفەکانی هۆسرل لە لۆڤین. تەواوکردنی نامەی ماستەرەکەی (گرفتی ئەفراندن لە فەلسەفەی هۆسرل).

١٩٥٥: لە تاقیکردنەوەی زارەکی فەلسەفەی ئەگریگێشن دەکەوێت، چونکە، بەهۆی شەکەتیەوە، نەیتوانیبوو دەستنووسی سێیەمی نووسینەکە تەواو بکا. بڵاوبوونەوەی (لێکۆڵینەوە لە مارکس و هیگل)ی جان هایپۆلایت و (Tristes Tropiques)ی لیڤی شتراوس. دریدا وەکو قوتابیەک لێکۆڵینەوەیەک لە بارەی «کات» دەداتە ئالتوسێر، ئەویش سەری سوڕدەمێنێ و دەیداتە فوکو، ئەویش دەڵێ: (ئەمە یان «F»ە یان «A+»ە). زۆربەی خوێندەوارانی دریداش، بە هەمان شێوە، سەریان سوڕدەمێنێ (A بۆ ئالتوسێرە، F بۆ فوکویە، Dیش بۆ دریدا دەمێنێتەوە).

١٩٥٦-١٩٥٧: لە تاقیکردنەوەی ئەگریگێشن دەردەچێ وەکو قوتابیەکی گوێگر و تایبەت بۆ ماوەی ساڵێک ڕێگەی پێ دەدرێ بچێتە هارڤارد. جۆیس دەخوێنێتەوە. لە مانگی یۆنیۆ لە بۆستن مارگرێت ئوکتێرێر دەهێنی (دوو کوڕیان دەبێ، پییر لە ساڵی «١٩٦٣» و جان لە ساڵی «١٩٦٧»). (بنچینەکانی زمان) لەلایەن جاکۆبسن و هالی بڵاودەکرێتەوە.

١٩٥٧: سوور دەبێ لەسەر ئەوەی کە تێزی دکتۆرایەکەی لەسەر (نموونەیی ئۆبژێکتی ئەدەبی) بێت، لەژێر کاریگەری خوێندنەوەی بۆ هۆسرل، فینۆمینۆلۆژیای جوانی. کارکردنی لەم پرۆژەیە ڕاگرت، کاتێک دریدا بەرەو ڕوانگەی هەڵوەشاندنەوە گەرایی چوو، کە لە گوتار و فینۆمینادا پوخت دەبێتەوە. بەرە بەرە دەرکی بەوە دەکرد کە ناکرێ و ئەستەمە فەلسەفە و ئەدەب بەیەکەوە هەڵبکەن، هەردووکیان لە یەک دەقدا بە یەک بگەن. بڵاوبوونەوەی (ئەفسانەکان)ی بارسز و وتارە یەکلاکەرەوەکەی لاکان لەسەر (ئاژانسی نووسین لە بێ ئاگایی (unconscious) یان ئەقڵ لە فرۆیدەوە).

١٩٥٧-١٩٥٩: خزمەتی سەربازی دەیگرێتەوە، بۆ

ماوەی دوو ساڵ لە کۆل نزیک جەزائیری پایتەخت، وانە بە منداڵی سەربازان دەڵێتەوە. هەروەها وەکو وەرگێڕ و مامۆستایەکی سەربەخۆ کاردەکات.

١٩٥٨: دریدا وای بۆ دەچێت کە ئەم دەیەیە، تا (١٩٦٨)، نەگۆڕترین ماوەی کۆماری گۆلیەکانە. ئەم ماوەیە بەشتێک لە سروشتی کلاسیک یان بونیادگەرایی بەرزی فەرەنسی دەبەستێتەوە، ئەو تێکست و کولتوور کە یارییە جۆر بەجۆرەکانی مانای سنووردار کرد. لیڤی شتراوس (ئەنترۆپۆلۆژیای بنیاد) بڵاودەکاتەوە. کامۆ ڤۆلیۆمی سێیەم ئەکتیولز (The Chroniques Algeriennes) بڵاودەکاتەوە.

١٩٥٩-١٩٦٠: یەکەمین لێکۆڵینەوەی لە کۆنفرانسی سێرسی. دەگەڕێتەوە فەرەنسا بۆ وەرگرتنی یەکەمین پۆستی وانە گوتنەوەی لە لیس لە لومان. لە کۆتایی ساڵی خوێندن تووشی خەمۆکیەکی توند دەبێ. سەردانی خانەوادەی ژنەکەی دەکات لە پراگ.

١٩٦٠-١٩٦٤: فەلسەفەی گشتی لۆجیک لە سۆربۆن دەڵێتەوە، بەردەوام دەبێ لە لێکۆڵینەوەی فینۆمینۆلۆژی (دیاردەناسی) و بونیادگەرایی و تیۆری ئەدەبی.

١٩٦١: میشێل فوکو (گەمژەیی و شارستانی) بڵاودەکاتەوە.

١٩٦٢: کۆتایی هاتنی شەڕی سەربەخۆیی جەزائیر. سەرەکیترین کار و بڵاوکردنەوەی، وەرگێڕان و پێشەکی نووسین بوو، بۆ (بنچینەی ئەندازە)ی ئیدمۆند هۆسرل. بۆ ئەم کارەی خەڵاتی (Prix Gavailles)ی پێ بەخشرا.

١٩٦٥: لە (Ecole Normale Superieure) مێژووی فەلسەفە دەڵێتەوە. بڵاوبوونەوەی (ڕەگەزەکانی سیمیۆلۆژی)ی بارتز. سەرەتاکانی هاوکاریکردنی دریدا لەگەڵ (Tel Quel)، بەیانکردنی سەرهەڵدانی بزاڤێکی ڕەخنەیی نوێ کە بانگەوازی تیۆری ئەدەبی پۆزەتیڤست دەخاتە ژێر پرسیارەوە و کاریگەریشە بە سیمیۆلۆژی، مارکسیزم، دەروون شیکاری و بونیادگەری (زانستەکانی مرۆڤ).

١٩٦٦: لە کۆنفرانسی جۆنز هۆپکنیز لە بەلیتمۆر لێکۆڵینەوە بەناوبانگەکەی (ستراکچەر و هێماو یاری) پێشکەش دەکات. بڵاوبوونەوەی (بۆ مارکس)ی لویس ئەلتوسێر، کێشە گشتییەکانی زمانناسی) ئیمیل بێنڤنیست، (ڕێزبەندی شتەکان)ی فوکو، (ئیکریتە)ی لاکان. (Critique et verite) بارتیز بەرەنگاری ڕەخنەی ئورتۆدۆکسی دەبێتەوە.

١٩٦٧: ساڵی دەستکەوتەکانی دریدا، سێ بڵاوکردنەوەی سەرەکی: گوتار و فینۆمینە (لە بارەی هۆسرل)، لە گراماتۆلۆژیا، نووسین و جیاوازی.

١٩٦٨: ساڵی (Les evenements)، ڕاپەڕینی قوتابیان لە پاریس، لە سەرەتادا لەلایەن ڕۆشنبیرە چەپەکانەوە پێشوازی لێ کرا وەکو زەنگی مردنی گۆلیزم.

لە کۆتاییدا بە چەند چاکسازییەکی میانڕەوانە دادەمرکێتەوە، وەکو دامەزراندنی کەمتر زانکۆی تایبەت لە شێوەی پاریس ڤینسنز. پەیدابوونی چەند باڵێک لەناو حزبی شیوعی فەرەنسی و ڕەخنەگرتن لە سەرکردە ڕۆشنبیرەکان بە ئالتوسێریشەوە. هەڵگەڕانەوە لە مارکسیزم لەنێوان ڕۆشنبیرانی فەرەنسی، ئەمە پاشان ڕێگەی بۆ سەرهەڵدانی گرووپێکی نوێ خۆش کرد بەناوی (Nou veaux Philosophes). لەسەر داوەتی پیتەر زۆندی لە مانگی یۆلیۆ لە بەرلین دریدا زنجیرەیەک سیمینار پێشکەش دەکات.

١٩٧٠: باوکی دریدا (ئایم دریدا) لە تەمەنی ٧٤ ساڵیدا بەهۆی شێرپەنجە کۆچی دوایی دەکات. بڵاوبوونەوەی (S/Z)ی بارتز کە وەرچەرخانێک بوو لە کارەکانیەوە بەرەو تێکست، بە ڕوونی کاریگەری دریدای پێوەدیار بوو.

١٩٧١: بۆ یەکەمین جار دەگەڕێتەوە جەزائیر (لە ساڵی ١٩٦٢)ەوە. چەند وانەبێژیەک لە زانکۆی جەزائیری پایتەخت. لە مۆنتریال لێکۆڵینەوەیەک لە بارەی (Signature, Event, Contcxt). بڵاوبوونەوەی (کوێری وشیاری)ی پاول دومان کە چەند وتارێکە لە بارەی بەلاغەی ڕەخنەی هاوچەرخ.

١٩٧٢: ساڵێکی تری گەوهەری و یەکلاکەرەوە. بڵاوبوونەوەی ڕەوشەکان (Positions)، پەخش بوون و پەراوێزەکانی فەلسەفە، سیمیناری نیچە لە سێرسی. لێرە بەدواوە کاتی خۆی لەنێوان وانەگوتنەوە لە پاریس و لە زانکۆ جۆر بەجۆرەکانی ئەمریکا دابەش دەکات، لەوانە سەردانی ڕێکوپێک بۆ ژوانەکانی بۆ جۆنز هۆپیکنز وێل. هاوکاریکردنی لەگەڵ وەرگێڕە جۆربەجۆرەکان زنجیرەیەک وتاری لێ دەکەوێتەوە کە بەشێوەیەکی سەرەکی بۆ خوێنەرە ئەمریکییەکانی نووسیوە. یەکەمین گەشتی بۆ هەنگاریا. بڵاوکردنەوەی (Deleuze and Guattaris Anti-) کاپیتالیزم و شیزۆفرۆنیا: (Qedipus).

١٩٧٣: بڵاوکردنەوەی (گوتار و مینۆمینە) بە وەرگێڕدراوی بە ئینگلیزی، کە ئەمە یەکەمین کاری دریدا، بوو بە وەرگێڕدراوی. بڵاوبوونەوەی (ئاوێنەی بەرهەم)ی جان بۆ دریلارد، کە یەکێکە لە زنجیرە تێکستەکانی پۆست- مارکسی. سەرەڕای هاوکاریکردنی لە گۆڤاری (Tel Quel)، کارەکانی دریدا لەگەڵ ئەم ئاراستەیە نەدەڕۆیشتن.

١٩٧٣-١٩٧٤: بۆ ماوەی شەش مانگ وەکو سیمینار (Glas) دەڵێتەوە.

١٩٧٤: بڵاوکردنەوەی (Glas)، ئەدەبیترین کاری دریدا تا ئەوکاتە، کە لە شێوەی هەڵسەنگاندنێکی ئینتەر تێکستییە لەسەر هیگل و گینت و لێکنزیکبوونەوەی ئەدەب و فەلسەفە. هەندێ لە ڕەخنەگران ئەم تێکستە بە هێمایەکی وەرچەرخان بەرەو ئەدەب و شانۆی ئازاد دادەنێن. بڵاوکردنەوەی جۆلیا کریستیڤا شۆڕشێک بوو لە زمانی شیعری.

١٩٧٥: یارمەتی (GREPH) وەدەست دێنێ، کە دامەزراوە بۆ چاودێریکردنی سیماو نەریتەکانی گوتنەوەی فەلسەفە و بۆ بەرەنگاربوونەوەی پێشنیارەکانی حکومەتی فەرەنسی بۆ لابردنی فەلسەفە لە کۆرسەکانی ساڵی کۆتایی لە لیس.

١٩٧٦: دەرکەوتنی (لە گراماتۆلۆژیا)، کە لەلایەن گایاتری سپیڤاک وەرگێڕدراوە، لەگەڵ پێشەکییەکی زۆر گرنگ، بڵاوبوونەوەی ڤۆلیۆمی یەکەمی (مێژووی سێکسوالیتی)ی فوکو.

١٩٧٧: ئاڵوگۆڕکردنی بیرورا لەگەڵ سیرل لە بارەی تیۆری گوتاری کردارەکی (Speech act theory). فەیلەسوفە ئەنگلۆ ئەمریکاییەکان دەگەنە ئەو باوەڕەی کە دریدا زیاتر بۆتە نوسەرێکی ئەدەبی.

١٩٧٨: بڵاوبوونەوەی ڕۆژهەڵاتناسی (Drentalism)ی ئیدوارد سەعید.

١٩٧٩: یەکێک بوو لە گرووپی ئەو فەیلەسوفانەی کە کۆمەڵەی گشتی فەلسەفەیان لە سۆربۆن دامەزراند. یەکەمین وێنەی دریدا لە میدیاکاندا لەم بۆنە گشتییەدا بوو. بڵاوبوونەوەی (Spurs) ستایلەکانی نیچە. بڵاوبوونەوەی (living on): هێڵەکانی سنوور، کە وتارێکی درێژە لە بارەی هەڵوەشاندنەوەگەرایی و ڕەخنە لە (سەرکەوتنی ژیان)ەکەی شیلی. بڵاوبوونەوەی ڤۆلیۆمێک کە وتارەکانی چوار پرۆفیسۆری تری (یال)ی دەگرێتە خۆ: هارۆڵد بلۆم، پاول دومانە، جیفری هارتمان و ج. هیلس میللەر، کە چەمکی (تیۆری قوتابخانەی

یال) یان دووپات دەکردەوە.
بڵاوبوونەوەی (ئەلیگۆریەکانی خوێندنەوە)ی پاول دومان و (بارودۆخی پۆست مۆدێرنیزم)ی جان-فرانکۆس لیۆتارد.

١٩٨٠: بڵاوبوونەوەی (la Carte Postale de Socrate o Freud et au-dela) ڕۆلان بارتز لە مانگی مایس دەمرێت. لە مانگی یۆنیۆی ئەم ساڵەدا دریدا گفتوگۆی تێزەکەی دەکات.

١٩٨١: لە پراگ دەستگیر دەکرێ و زیندانی دەکرێ لەوێدا سیمیناره نهێنییەکانی بەڕێوەدەبات. بە هەوڵی حکومەتی فەرەنسی ئازاد دەکرێت.

١٩٨٢: یەکەمین گەشت لە زنجیرە گەشتەکانی بۆ مەغریب.

ناونیشانی پرۆفیسۆری (A. Dwhite)ی لە زانکۆی کۆرنێل پێ دەبەخشرێ. ڤێرژنی ئینگلیزی (پەراوێزەکانی فەلسەفە) کە لەلایەن ئالان باس وەرگێڕدراوە بڵاودەکرێتەوە. دریدا دەست بە زنجیرەیەک سیمینار دەکات لەسەر ناسیۆنالیزم. چاوپێکەوتن لەگەڵ کریستی ف. ماکدۆنالد لەسەر جیاوازی سێکسی. لە فیلمی (سەمای تارمایی) دەردەکەوێ.

١٩٨٣: داوا لە دریدا کرا کە دەوری ڕێکخەر ببینێ لە کۆلیژی نێودەوڵەتی فەلسەفە، کە هەرەوەزییەکی سەرەڕۆییانە بوو لە پاریس دامەزرابوو بۆ هاندانی ئەو کارە گشتگیریانەی کە وەدەست هێنانی کۆمەک بۆیان زەحمەت بوو. هەروەکو بەشداریکردنەکەی لە GREPH لەم کارەشیدا هەوڵی دەدا کە دەرگای فەلسەفە بۆ نائەکادیمییەکانیش واڵابێ. دریدا زۆر پەیوەست بوو بەم کۆلێژەوە هەرچەندە دەورە ئیدارییەکە لەلایەن جان فرانسیس لیوتارد بەڕێوەدەبرا. بڵاوبوونەوەی (تیۆری ئەدەبی) تیری ئیگلتۆن لەگەڵ وەسفێکی کاریگەرانەی هەڵوەشاندنەوە گەرایی کە بەشێوەیەکی سیاسییانە و مێژووییانە، لە ڕوانگەی مارکسییەکانەوە، جێگای پرسیارە. بڵاوبوونەوەی بەرگریکردنی دریدا لە تێزەکەی وەکو (کاتی تێزێک).

مردنی پاول دومان.

١٩٨٤: بڵاوبوونەوەی ژمارەیەک دەق کە هەوڵی تەرکیز کردنە سەر ڕەوشە گرینگی دانەکانی (هەڵوەشاندنەوەگەرایی ئەمریکی) بۆ ڕەوشە سیاسی و فێرکردن و ئایدۆلۆژیەکان. وەدەرکەوتنی چەند هێمایەک لەسەر گەشەسەندنی تەواوکاری کارەکانی دریدا لە فەرەنسا و ئەمریکا. بڵاوبوونەوەی چاپی دوانەیی

(Signeponge/ signsponge) لەسەر شاعیری فەرەنسی فرەنسیس پۆنگ. مردنی میشێل فوکۆ.

١٩٨٦: وەدەرکەوتنی سێ کتێب بە زمانی ئینگلیزی لەسەر دریدا (گاسک و هارڤی و لویلین) هەرسێکیان بەشێوەیەکی ڕاستەوخۆ، وەکو تیۆرێکی فەلسەفی، مامەڵەیان لەگەڵ هەڵوەشاندنەوە گەرایی دەکرد. ئەمە نیشانەی گۆڕانی کارەکانی دریدا بوو لەبەر چاوی فەلسەفەی تەقلیدی ئەنگلۆ- ئەمریکی.

ڕاگۆڕینەوە و مشتومڕێکی توند لەگەڵ مکلینتۆک و ڕۆب نیکسۆن لەسەر ڕەگەزپەرستی و مێژوو. بڵاوبوونەوەی (Memoires)ی پاول دومان.

لە ٤-٦ی یۆلیۆ دریدا قسەکەری سەرەکی بوو لە (کۆنفرانسی زمانناسی نووسین) لە زانکۆی ستراتکلاید لە گلاسگۆ. لەوێدا هەندێ لە پرسیارەکان ئامادەکرابوون هەندێکیشیان یەکسەر بە شێوەیەکی سووک و ئاسان و بە ئارامی دەکران.

١٩٨٧: بەشێوەیەکی هەمیشەیی وەکو پرۆفیسۆرێکی میوان لە زانکۆی کالیفۆرنیا لە ئیرڤاین دادەمەزرێ. بڵاوبوونەوەی (حەقیقەت لە نیگارکێشاندا)، هەروەها وەرگێڕانی ئینگلیزی (Glas)ی جۆن پ. لیڤی و ریچارد ڕاند کە ڤۆلیۆمتیکی هاوبەشە لەگەڵ تەفسیری تێکستی و ڕاڤەکردن. بڵاوبوونەوەی (Feu la cen-dre, Delesprit): هایدگەر و پرسیار، Psyche: Inentions de lautre an Ulyses Gram-ophone).

چاوپێکەوتن لەگەڵ جیمس کریک، پیگی کامف، جان تود و ئیمر سالۆسینزکی. نیویۆرک تایمز وتارێک لەژێر ناونیشانی (وتارەکانی زانایانی ییل لە لاپەڕەکانی نازید) بڵاودەکاتەوە. ئاشکرا دەبێ کە پاول دومان بۆ گۆڤارێکی لایەنگری نازیەکانی نووسیوە لە ساڵانی (١٩٤٠-١٩٤٢) پاش مردنی پاول دومان، دریدا دەبێتە مەبەستی ئەو هێرشانەی کە هەڵوەشاندنەوەگەرایی بە هاوبەش و هاوکاری فاشیزم تاوانبار دەکەن.

١٩٨٨: خەڵاتی نیچەی پێدەبەخشرێ. چاوپێکەوتن لەگەڵ جان لوک سانسی لە بارەی خودیەتی وتارێکی درێژ لەسەر دومان (وەکو دەنگی قوولایی لە سەدەفێکدا).

١٩٨٩: وەڵامێکی ڕەخنەگرانە بۆ وتارەکەی دریدا لە بارەی دومان. وەکو پزشکێک، زۆر بە توندی لە (Bioderadabes) وەڵامی درایەوە، بە بەهێزترین مشتومڕ دادەنرێت کە دریدا لە ژیانی خۆی کردبێتی.

١٩٩٠: بڵاوبوونەوەی ماستەرنامەکەی دریدا، هەروەها (Du Droita la philosophie) کۆمەڵە وتارێکە لەسەر ڕێسا و فێرکردنی فەلسەفە. مردنی لویس ئالتوسێر.

١٩٩١ لە (٥)ی مانگی دیسێمبەر جیورجێت دریدای دایکی دەمرێت. لە (Circumfessions) لە بینگتۆن بە هەست بزوێن باسی دریدا دەکرێ (١٩٩٣) بڵاوبوونەوەی (خوێندنەوەی دریدا)ی کامۆف.

١٩٩٢: بۆ یەکەمین جار لە ماوەی (٣٠) ساڵدا سەرەڕای دژایەتیکردنێکی توند، پرۆژەی دەستپێشخەری کردن لە دەنگدان بۆ خەڵاتکردنی دریدا بە پلەی شەرەف لە زانکۆی کامبریج بە (٣٣٦) دەنگ بەرامبەر (٢٠٤) دەنگ سەرکەوتنی وەدەست هێنا. دژایەتیکردنەکانیش لە دەوری پرسیار لە توندی و ڕژێمچییەتی دریدا دەخولانەوە. هەندێ لە مامۆستایەکان حوکمی ئەوەیان دا کە ئەو فەیلەسووف نییە. ئەمەش ڕوون نەبۆتەوە کە ئایا ئەوانەی کە لە دژی دریدا دەنگیان داوە بە ڕاستی، لەوکاتیدا، لەوێ بووینە یان لەلایەن کۆمسیۆنەکەوە بەشێوەیەکی فانتۆماتیکی دەنگیان داوە. بڵاوبوونەوەی (Attridge)، ژاک دریدا: کارە ئەدەبیەکان.

١٩٩٣: چاوپێکەوتن لەگەڵ مایکل سپرینکەر لە بارەی ئالتوسێر، (سیاسەتی دۆستایەتی). بڵاوبوونەوەی چوار کتێبی نوێ بە ئینگلیزی، یەک لەدوای یەک: پارەی ساختە، ژاک دریدای جیف بینینگتۆن، یادگارییەکانی کوێرەکە، ئاپۆریاس.

١٩٩٤: بڵاوبوونەوەی (بەعەدالەتەوە لەگەڵ فرۆید) لە پرسیاری ڕەخنەیی، وتارێک لە بارەی (شێتی و شارستانی) فوکۆ کە فراوان دەبێ بۆ ڕەخنە لە پرۆژەکەی فوکۆ، کە لەپیاداچوونەوە بنچینەییەکەی لە ساڵی (١٩٦٣) دەستی پێکردووە. کە خاڵی سەرەکی تیایدا دیکارت بووە. بڵاوبوونەوەی (تارماییەکانی مارکس).

ژاک دریدای (ژاکی) فەیلەسوف لە (١٥)ی یۆلیۆی ساڵی (١٩٣٠) لە دایک بووە و لە (٨)ی ئۆکتۆبەری ساڵی (٢٠٠٤) کۆچی دوایی کردووە.

سەرچاوە:

http://www 2.arts. gla.ac.uk/SESLL/ Engl it/ Ugrad/hons/theory/ Derrida %20 Chronology.htm.